Lahkunud 1911 riigiteenistusest, teotses ta eraõpetlasena, elas Maailmasõja ajal mõne aja pagulasena Tartus, selle järel peamiselt oma koduvallas. G. heitis enda 2. VI 1936 ukj. Vecmuiža raudteejaamas rongi alla. — V. Zemtsev'i varjunime all on G. avaldanud rea teoseid Balti agraarküsimuse ja omavalitsusliku korralduse üle peamiselt selleks, et Vene avalikkust, eriti riigivolikogude liikmeid valgustada Baltimaa olude suhtes, nagu: „Къ аграрному вопросу въ Лифляндіи" (Riia, 1907), „Къ вопросу о земскомъ самоуправленіи въ Прибалтійскомъ краѣ" (Riia, 1909), „О квотной землѣ въ Лифляндіи" (Riia, 1913), „О свободномъ договорѣ при отчужденіи крестьянской земли въ Прибалтійскомъ краѣ" (Riia, 1914), „Остатки феодальнаго строя въ Прибалтійскомъ краѣ" I, II (Tartu, 1916). Neis töis arvustab G. teravasti Balti saksluse esindajate, eriti A. v. Tobien'i (vt. ka *Suppl.*) seisukohti. Viimase vastu on sihitud ka G-i käsikirjaline teos „Лифляндское аграрное законодательство въ освѣщеніи Тобина" (kirjutatud 1932; Läti riigi raamatukogus). Peale selle on G. tõlkinud läti keelde Platon'it ja Thukydides't ning avaldanud käsitlusi läti keele kohta (viimaseist üks säilib käsikirjana Läti riigi raamatukogus).

Latviešu konversācijas vārdnīca V (1931); O. Nonācs, Fr. Garā = V. Zemtseva dzīve un darbs (Latvijas Preses biedrības gada grāmata II, 1937, lk. 299—321). *P. T.*

GAUGER, Johann Ludwig Friedrich, raamatukaupmees, sünd. 1754 Saksamaal Stuttgartis (lähemad eluloolised andmed puuduvad). G. pidas 1784—90 koos Karl Gustav Linde'ga, hiljemini üksinda Tartus esimest raamatukauplust, mis tol ajal Eesti alal ainsa avaliku raamatukauplusena varustas kirjandusega kogu maad, ka Tallinna. Säärase ilgi soodsail tingimusil polnud võimalik end elatada ainult raamatukauplemisega. Et lugejaskond oli väga piiratud ja kiriku- ning kooliraamatuid ja kalendreid levitasid ka raamatuköitjad, müütas äri peale selle ms. veel siidi. G. koos Linde'ga avas 1786 ka laenuraamatukogu. Pärast seda, kui Tallinn sai endale raamatukaupluse ja Tartus avati 1793 M. G. Grenzius'e (vt. *Suppl.*) poolt raamatukauplus ning maalgi hakkas tekkima lugemisringe, raskenes G-i seisund veelgi. Linde lahkumise (1790) järel ärist kerkis üles selle likvideerimise küsimus. Uuesti asutatud ülikool võimaldas raamatukauplusele lahedamaid tingimusi, eriti a-st 1803, mil G. nimetati ülikooli raamatukauplejaks. A. 1810 müüs G. oma raamatulao Riia raamatukauplejale J. Fr. Meinshausen'ile. Peale 1820. a. pole G-i tegevusest mingeid teateid.

Andmeid Tartu Ülikooli Arhiivist ERKA-s; W. Stieda, Die Entwickelung des Buch-Gewerbes zu Dorpat (Archiv für Geschichte des deutschen Buchhandels VII, 1882); A. Feuereisen, Der Buchdrucker M. G. Grenzius und die Begründung der „Dörptschen Zeitung" (Verh. GEG XXI, 1904); *idem*, Die Anfänge des Buchgewerbes in Dorpat (1905); F. Puksov, Eesti raamatu arengulugu (1933). *F. P.*

* **GEHEWE, Carl Heinrich Constantin**, kirikuõpetaja, suri 2. VII 1856 ukj. Böömimaal Františkovy Lázne's (Franzensbad'is; maetud Saksis Schönberg'is). — G. oli 1838—41 õpetatud Eesti Seltsi esimene esimees, 1842—43 esimehe kt. ja hiljemini auliige; ta asutas 1835 Tartu eesti koguduses kirikulaulukoori, esines Õp. E. S-s ettekannetega, ms. eesti keele uurimise ja murrete kohta, oli hoolega tegev eesti keele sõnaraamatu eeltööde kallal, korraldades ja läbi töötades teiste Õp. E. S-i liikmete poolt kogutud ainestikku (seda kasutas hiljemini F. J. Wiedemann — vt.) ja avaldas raamatu „Luggemisse Ramat laste kolitamisse tarwis" I (Tartu, 1841). Veendunud ratsionalistina juhtis G. Tartu intelligentsi, kes oli jagunenud pietismi ja ratsionalismi pooldajaiks, ratsionalistlikku voolu ja võitis saksa koguduse õpetaja F. G. Bienemann'i poolt juhitud pietistlikult voolult hulga pooldajaid, eriti ülikooli ringkonnast.

SB GEG aa-te kohta 1839—40 ja 1842—43; Tartu-Maarja koguduse arhiivist jm. saadud andmed. *K. Kk.*

GENETZ, Arvid Oskar Gustaf (luuletajanimi **Arvi Jännes**), soome keeleteadlane ja kirjanik, sünd. 1. VII 1848 ukj. Impilahel, õppis 1866—71 Helsingi ülikoolis, omandas 1877 dr. phil. astme, oli 1891—93 soome keele ja kirjanduse ja seejärel soome-ugri keeleteaduse prof. Helsingi ülikoolis; surn. 3. V 1915 ukj. Helsingis. — Karjalaauuse keele uurimise alalt on G. aval-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 67